

**ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ У РОЗВИТКУ
РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ
ЗАСОБАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР**

Віра Базильчук, Ольга Братковська

Хмельницький національний університет

Анотація. У статті здійснено аналіз досвіду розвитку рухової активності студентів у закладах вищої освіти Великої Британії. Охарактеризовано структуру та зміст вищої освіти в провідних закладах вищої освіти Великої Британії. Вивчено організаційні аспекти побудови процесу розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор для студентів британських університетів. Акцентовано увагу на тому, що процес фізичного виховання у закладах вищої освіти Великої Британії побудований за принципом клубної системи, відповідно до якого студенти за своїми вподобаннями можуть обирати яким видом спорту чи руховою активністю хочуть займатися в позааудиторний час, як обрані члени того чи іншого спортивного клубу.

Ключові слова: розвиток, рухова активність, студенти, заклади вищої освіти Великої Британії.

Abstract. The article analyzes the experience of the development of motor activity of students in institutions of higher education in Great Britain. The structure and content of higher education in leading institutions of higher education in Great Britain are characterized. The organizational aspects of building the process of development of motor activity of students by means of sports games for students of British universities have been studied. Attention is focused on the fact that the process of physical education in institutions of higher education in Great Britain is built according to the principle of the club system, according to which students can choose, according to their preferences, what kind of sport or physical activity they want to do in extracurricular time, being elected a member of this or that sports club.

Keywords: development, motor activity, students, institutions of higher education of Great Britain.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблеми, пов'язані з розвитком рухової активності студентів та організацією занять з фізичного виховання у закладах вищої освіти, досліджували В. Ареф'єв [1], Н. Завидівська та О. Ханікянц [2], Е. Хармс [3], Дж. Бутманс [4] та ін.

Однак є недостатніми проведені дослідження у напрямку діяльності закладів вищої освіти Великої Британії, які спрямовані на розвиток рухової активності студентів засобами спортивних ігор.

Мета – охарактеризувати досвід розвитку рухової активності студентів у закладах вищої освіти Великої Британії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бірмінгемський університет (University of Birmingham) – це державний заклад вищої освіти, який заснований 1900 року та є лідером у галузі досліджень і освіти у сферах генної інженерії, медицини, космічних досліджень і комунікацій. У світовому рейтингу Бірмінгемський університет (University of Birmingham) посідає 116-місце (The Times World University Ranking 2019) Університет входить до Десятки найкращих у Великій Британії за багатьма спеціальностями, зокрема на 4 місці за спеціальністю «Спортивні науки» (Sport Science). Є членом престижного об'єднання британських університетів Russell Group, а також входить до Асоціації університетів Європи. Університет є засновником і учасником Міжнародного об'єднання університетів «Universitas 21».

У Бірмінгемському університеті (University of Birmingham), як і в більшості інших ЗВО Великої Британії, процес фізичного виховання побудований за принципом клубної системи. Студенти за своїми вподобаннями можуть обирати, яким видом спорту чи руховою активністю хочуть займатися у позааудиторний час, як обрані члени того чи іншого спортивного клубу.

Більшість спортивних клубів функціонують на платній основі, пропонуючи абонементи для своїх відвідувачів. Окрім того, членами спортивних клубів можуть стати усі охочі мешканці міста залежно від вподобань, функціональних та вікових характеристик.

У Бірмінгемському університеті (University of Birmingham) культивуються 56 видів спорту на вибір. Окрім цього, в університеті створено програму Social Sport, де упродовж семестру студенти мають можливість спробувати зайнятися різними видами рухової активності, поліпшити свої навички або приділити увагу заняттям новим видом спорту. Цією програмою Social Sport можуть скористатися і ті студенти, які не мають будь якого членства спортивних клубів. Ці заняття на платній основі проводять інструктори, які використовують спортивні бази університету.

В Університеті Манчестера (University of Manchester) функціонує 42 студентські спортивні клуби, усі є частиною Атлетичної спілки або «АС», як її зазвичай називають.

Атлетична спілка – це статус, який надається клубам із найвищими досягненнями, які отримують фінансування від Університету, щоб

допомогти поліпшити участь та результативність спортсменів. Більшість спортивних клубів університету беруть участь у змаганнях BUCS (British Universities & Colleges Sport) – який є національним керівним органом спортивної вищої освіти у Великій Британії, бачення якого полягає в «розширенні досвіду студентів через спорт». Ці змагання пропагують майже 50 видів спорту в понад 160 університетах. Це містить насичену програму ліги з понад 4800 команд і понад 100 подій чемпіонату щороку.

Кубок Крісті (the Christie Championships) – щорічні університетські змагання між університетами Лідса, Ліверпуля та Манчестера з багатьох видів спорту, який проводиться з 1886 року та кілька інших місцевих і національних змагань.

В Університеті Манчестера (University of Manchester) культивуються понад 60 різних видів спорту з можливістю брати участь від початківців до спортсменів вищого класу. Окрім цього, для підвищення фізичної працездатності студенти мають змогу взяти участь у спортивній програмі Sporticipate, яка передбачає понад 70 годин безкоштовних спортивних занять на тиждень. Спортивні клуби забезпечують навчання та підтримку студентам-спортсменам, а також активно взаємодіють із персоналом, випускниками і громадою у проведеному їх заняттях.

Для того щоб стати частиною Спортивної спілки, студенти мають регулярно відвідувати тренування. Для різних клубів тренування проводять у різний час і в різні дні в позааудиторний час. Для тих видів спорту, яких не створено спортивних об'єктів на території університету, передбачено тренувальні заняття на рівні партнерських відносин із найкращими спортивними об'єктами м. Манчестера. Спілка студентів м. Манчестера також підтримує спортивні товариства.

Університет Лондона (City University London) є державним університетом, розташованим у британській столиці. Університет має високий рейтинг і відмінну репутацію як у Великій Британії, так і за її межами. Бізнес-школа університету (Cass Business School) є однією з провідних у країні. Цей університет займає 29 місце у зведеній таблиці видання «Таймс вища освіта» (Times Higher Education) і введений у список 100 найкращих університетів світу, заснованих менше ніж 50 років тому. Університет є членом Асоціації MBA (Association of MBAs), учасником Європейської системи удосконалення якості (EQUIS) і членом організації «Університети Великої Британії» (Universities UK). В Університеті Лондона (City University London) функціонує 18 спортивних клубів з видів спорту. Більшість спортивних команд беруть участь у спортивних лігах Британських університетів і коледжів (BUCS

Nationals) проти команд інших університетів південно-східної Англії. Окрім цього відбуваються щорічні змагання Varsity проти Kingston Cougars, які є одними з найпопулярніших у спортивному календарі Wolfpack. Змагання проводять з 10 різних видів спорту упродовж трьох днів. Також для студентів-спортсменів створені можливості представляти університет, місто чи країну на різних міжнародних змаганнях. Усі команди проводять підготовчий період перед початком наступного спортивного сезону. Усі фінансові витрати на підготовку та участь студентів-спортсменів у змаганнях відбуваються за рахунок університету. В університеті існує спортивна програма CityActive, яка надає можливість студентам, а також студентам інших університетів, місцевим жителям і корпоративним організаціям, займатися різними видами рухової активності без участі в змаганнях. Основна місія цієї програми спрямована на підвищення фізичної активності студентів, їх відпочинку та спілкування. Ця програма CityActive містить можливість участі студентів в організаційному комітеті університету, фотографуванні спортивних подій, репортажі про матчі, суддівстві тощо.

Програмою CityActive передбачено різноманітні індивідуальні та групові заняття з студентоцентрованим підходом у виборі кількості занять на тиждень у позааудиторний час із таких видів спорту як бадмінтон, баскетбол, волейбол, настільний теніс, футбол, футзал, фехтування, фітнес та ін.

Наявність спортивних секцій у закладах вищої освіти Великої Британії подано на рис. 1.

Бірінгемський університет (University of Birmingham)

Спортивні секції з автоспорту, альпінізму та скелазання, американського футболу, бадмінтону, баскетболу (чоловічого, жіночого), боксу, велосипедного спорту, веслування, віндсерфінгу, вітрильного спорту, водного поло, волейболу, гандболу, гімнастики, гольфу, дзю-джитсу, дзюдо, карате, каякінгу, кінного спорту, корфболу, крикету (чоловічого, жіночого), кунгфу, лакросу, легкої атлетики, лежачарського спорту та сноуборду, настільного тенісу, нетболу, нідзіюцу, поло та полокросу, регбі ліг, регбі (чоловічий, жіночий), рятувального спорту, сквошу, снукеру і пулу, стрибків на батуті, стрільби з лука, плавання, тенісу, тає-регбі, триатлону, тхеквондо, фрізі, фехтування, футболу (чоловічий, жіночий), хокею, чирлідінгу.

Університет Лондона (City University London)

Спортивні секції з американського футболу, бадмінтону, боксу, баскетболу, волейболу, кінного спорту, настільного тенісу, плавання, тхеквондо, нетболу, регбі, сквошу, тенісу, фехтування, футболу, фриззалу, хокею, чирлідінгу.

Університет Манчестера (University of Manchester)

Спортивні секції з американського футболу, айкідо, бадмінтону, баскетболу, волейболу, бейсболу і софболу, боксу, велоспорту, дарту, каное, крикету, кінного спорту, легкої атлетики, регбі, настільного тенісу, стрільби з лука, тенісу, фехтування та інші чирлідінгу та інші

Рис. 1. Спортивні секції у закладах вищої освіти Великої Британії

Висновок. Аналіз досвіду розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітніх середовищах закладів вищої освіти Великої Британії підтвердив, що в кожному британському університеті існує студентська спілка, яка опікується спортивними командами студентів і представляє інтереси студентів на різноманітних спортивних змаганнях регіонального чи міжнародного рівня.

Вказано, що в університетах значну увагу приділено діяльності студентських спортивних клубів, які створюються з різних видів спорту. Більшість спортивних клубів функціонують на платній основі, пропонуючи абонементи для своїх відвідувачів, які є студентами університетів.

Список використаних джерел

1. Арефьев В.Г. Основы теории та методики фізичного виховання : підручник / В.Г. Арефьев. – Київ : В-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 268 с.
2. Завидівська Н. Реорганізація системи фізичного виховання студентів вищої школи: проблеми й перспективи / Завидівська Н. Ханікянц О. // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – Луцьк, 2016. – № 1. – С. 51–56.
3. Harms E. Sport i wychowanie fizyczne na Uniwersytecie w Hanowerze / Harms E. // Wychowanie fizyczne studentów: przeżytek czy konieczność : materiały III Sejmiku Akademickiej Kultury Fizycznej. – Łódź, 2005. – S. 126–130.
4. Boutmans J. Wychowanie fizyczne czy zajęcia sportowe na uczelni / Boutmans J. // Wychowanie fizyczne studentów: przeżytek czy konieczność : materiały III Sejmiku Akademickiej Kultury Fizycznej. – Łódź, 2005. – S. 94–110.